

En liten historia om Axel Leijonhufvud och varför Leijonhufvud blev Lewenhaupt

Greve Axel Stensson Leijonhufvud kom under stridigheterna mellan konung Sigismund och hertig Karl (sedermera IX) att ansluta sig till den senares sida. Han var nära släkt till dem båda, kusin till Karl och Sigismunds far Johan III. Det fanns flera orsaker till hans val. Hertig Karl var nästan jämnårig med Axel och denne hade givit honom hans första förläningar från sitt eget arvegods. Konung Johan III var 17 år äldre, och när schismen hade börjat mellan de båda bröderna, kung och hertig drog konungen in grevskapet m.m. från Axel. Hertigen motsatte sig detta och ersatte i viss utsträckning, Axel för detta samt lät honom sedan återfå sitt grevskap.

Efter kung Johans död 1592, växte spänningen mellan den nye konungen Sigismund och hertigen men dessutom mellan hertigen och en del av riksråden. Detta så till den grad att en del av dem gav sig av till Polen, där de uppmanade Sigismund att med vapenmakt sätta hertig Karl på plats. År 1598 ledde detta till att Sigismund med sin polska här landsteg i Östergötland, intog Stegeborg och gick mot Linköping. Där mötte honom hertigen med sin här. Kampen som stod vid Stångebro, blev hård, men hertig Karl avgick med segern. Efter slaget tvingades Sigismund av hertigen att till honom utlämna de svenska herrar som följt med honom. Han tvingades också att sluta ett fördrag, vari han lovade att regera riket efter sin kröningssed, samt att inom fyra månader sammankalla en riksdag.

Det senare gjorde han aldrig, vilket så småningom ledde till att han avsattes. Efter slaget fick den polska truppen fritt avtåga och avsegla hem till Polen. Hertigen sammankallade en riksdag i Linköping 1600. Denna tillsatte en domstol för att döma de herrar som var konungens anhängare. De av dem som erkände sin skuld fick nåd., men Sten och Gustaf Banér, Erik Sparre och Ture Bielke dömdes till att mista liv, ära och gods. Den 20 mars föll deras huvuden i Linköping.

Det uppges på något ställe att hertig Karl satt Axel Leijonhufvud som ledare för domstolen. Hur det nu var kom hertigen och Axel ihop sig om domslutet. Axel ville ej döma dem från livet. Hertigen insisterade dock och hotade med att om inte Axel gjorde som han ville, så kunde hans huvud få rulla det med!

Axel fann för gott att ge sig av till Tyskland, där han tidigare hade gift sig med Sidonia von Daun zu Falkenstein, medförande sönerna Johan Casimir och Sten, som var de enda överlevande av de 6 barnen. Detta skedde alltså år 1600. Sidonia hade avlidit 1588 och Axel hade gift om sig med ytterligare en tyska, Magdalena zu Criechingen und Püttlingen. Familjen slog sig ned i Rosheim i Alsace, där Axel byggde sig en ståtlig herrgård innanför stadens murar.

Efter att Karl IX dött, gjorde Axel år 1613 ett försök att få bosätta sig på Gräfsnäs, vilket dock förvägrades honom. Axel dog 1619 i Rosheim.

Sönerna Johan Casimir och Sten fick emellertid återvända till Sverige och återfick så småningom sitt grevskap och andra gods. De kom dock också att mestadels bo i Tyskland. Detta ledde till att, av ren bekvämlighet kan man tänka, Leijonhufvud översattes till "von Loewenkopf" som blev "von Löwenhaupt" vilket i Sverige blev Lewenhaupt. Flera av släktmedlemmarna kallade sig emellertid Leijonhufvud långt fram i tiden. I Tyskland är det fortfarande "von Löwenhaupt" som gäller.